

Za gospodarje

Maribor, dne 23. januarja 1935.

Zadružna delavnost.

Dne 15. januarja je bila seja glavnega odbora Glavne zadružne zveze v Beogradu. V tej Glavni zadružni zvezi so včlanjene skoraj vse Zadružne zveze po posameznih pokrajinah v državi. Predsednik Glavne zadružne zveze pa je g. dr. Anton Korošec. Pred sejo so odšli vsi člani odbora s predsednikom k ministru za kmetijstvo, ki je tudi sam član odbora Zveze srbskih kmetijskih zadrug. Pri pozdravu je dr. Korošec zlasti omenil tudi, da je nujno potrebno čim preje izdati enotni zadružni zakon za vso državo, ki pa mora biti tak, da bo moglo vršiti zadružništvo svojo važno nalogo v državi neovirano. Zato mora zakon že predvidevati, da se vrnejo zadružništvu vse odvzete ugodnosti in da se dobijo kretni, ki so potrebni zadružništvu, da pride iz sedanje krize.

Enotnost v zadružništvu ni potrebna samo radi lažjega kreditiranja in radi večje plačilne zmožnosti velikih zvez kakor pa malih posameznih zadrug. Potrebna je enotnost in večja sklenjenost ter povezanost posameznih proizvajalnih ter vnovčevalnih zadrug. Samo večje zveze zadrug imajo možnost prodati kmetijske proizvode čim bolj ugodno v inozemstvo. Zlasti sedaj v času velike gospodarske krize se je to večkrat pokazalo, vendar pa merodajni do sedaj tega dejstva niso vpoštevali. Zato je toliko bolj razveseljivo, da je sam kmetijski minister izrazil pripravljenost v tem oziru ugoditi želji zadružnikov. Sedaj upamo, da bodo tudi kmetijski oddelki banskih uprav bolj vpoštevali delo in v večji meri priznali pomen zadružništva, kakor dosedaj.

Izvoz kmetijskih pridelkov je od leta do leta radi raznih uvoznih in izvoznih predpisov ter omejitev, zaradi deviznih določil in radi določanja kontingentov bolj otežkočen. Posamezni producenti so zato navezani, da prodajajo onemu, ki

ima pooblastilo od državne uprave, da izvažajo določene pridelke v okvirju kontingenta, to je one količine posameznih pridelkov, ki jo posamezne države dovoljujejo, da se uvozi iz tuje države. Tako se more zgoditi, da dobijo posamezni izvozniki monopol na gotove predmete izvoza ter jim je kmetovalec izročen na milost in nemilost, popolnoma je odvisen od izvoznika glede cene in odkupa. Če ima na primer en izvoznik edini pravico izvoziti določen kontingent jabolk v inozemstvo, more popolnoma vplivati na cene jabolk in je tako kmet popolnoma odvisen od njega. Isti je slučaj tudi pri žitu, živini itd. Ako pa dobi poleg trgovca-izvoznika še kaka večja zadruga pravico izvoziti določeno množino sadja, žita ali živine, vpliva to na izvoznika-trgovca tako, da mora plačati kmetu ceno, ki je primerna v razmerju s ceno, ki jo dobi za en ali drugi proizvod v inozemstvu. Ker to kmetje sami vedno bolj spoznavajo, je tudi jasno, zakaj je vedno močnejša zahteva po ustanovitvi nakupovalnih in vnovčevalnih zadrug sploh.

Tako je bila ustanovljena leta 1932 v okvirju srbske Glavne zadružne zveze Zveza živinorejskih zadrug. Ta zveza je izvozila kljub vsem težkočam v l. 1933 v Avstrijo, Češko in Italijo 675 vagonov svinj, 98 vagonov goveje živine, 4 vagone ovčjega mesa in 3 vagone zaklanih gosi. V septembru lanskega leta pa je ustanovila Zveza srbskih zadrug v Zagrebu svojo lastno tovarno za mesne izdelke. Že prve tri mesece je mogla tako ta zveza izvoziti v inozemstvo 90 vagonov masti v Nemčijo in 135 vagonov na Češko. V zadnjem času pa je začela ta zadružna tovarna izvažati mesne izdelke v večjem obsegu tudi na Angleško. S tem pomaga ta zveza tudi Sloveniji, ki more dajati tovarni v predelavo veliko število mesnatih svinj.

Vidimo tako, kako more zadružna organizacija pomagati pri vnovčevanju

kmetijskih proizvodov kmetu. Seve pa rabi posebno v začetku vsaka taka zveza zadrug veliko podporo upravnih oblasti in denarno podporo vsaj v obliki brezobrestnega posojila. V zadnjih letih so bile zlasti naše zadruge navezane popolnoma na same sebe. Bil bi pa že res skrajni čas, da se vsako zapostavljanje neha in da dobijo vse zadruge in vse zveze moralno in kreditno podporo v enaki meri sorazmerno po številu članic. To bo v korist članom zadruge, vsem drugim in državi kot celoti, ker bode s tem mnogo pomagano onemu stanu, ki ga je kriza najhuje prizadela.

Kupčija s hmeljem.

Savinjska dolina: Deloma že med, še bolj pa po praznikih je postalo povpraševanje zopet živahnije in je bilo tudi več prometa. Cene so ostale nominalno sicer nespremenjene, vendar so se nekoliko okrepile zlasti za drugovrstno blago. Tržilo se je največ srednji in dobro srednji hmelj po 20—35 Din, pa tudi slabši po 10—20 Din za kg. Zadnje dni je zanimanje zopet nekoliko popustilo.

Vojvodina: V kupčiji je nekoliko živahnije zanimanje po nespremenjenih cenah in je tudi nekaj več prometa.

Češkoslovaška: Pri precej živahnem povpraševanju so se cene nadalje učvrstile, pa tudi dvignile in lanski žateški pridelek notira sedaj 76—82 Din za kg, ter izpod 76 Din ni mogoče dobiti več nobenega blaga. Kupuje se za tu- in inozemski račun in je bilo zopet več prometa tako iz druge kakor tudi še iz prve roke. Znamkovanih je bilo doslej 44.357 stotov žateškega pridelka 1934. Tudi v Uštku in Roudnici je povpraševanje postalo zopet živahnije in se plačuje 58—66 Din za kg. Zaloge so se zmanjšale in so že prav pičle.

Nemčija: Dočim je bilo med prazniki na tržišču skoro popolno zatišje, je po praznikih takoj zopet oživel zanimanje in povpraševanje. Sicer pa se računa, da trgovina potreb izvoza še nima kritih in da potrebuje v ta namen še znatnejše množine hmelja. Tudi za domačo porabo se še vedno nekaj kupuje ter plačuje Halletau po 91—105 Din, Tettwang po 102—104 Din, Aischgrund po 79 Din, gor-

ski (Hersbruck) po 72—81 Din, Rheinpfalz po 58 Din in Württemberg po 56 Din za kg. Zaključna tendenca je bila živahna in cene z ozirom na že močno izčrpane zaloge prav čvrste. Za starejše letnike pa ni bilo zanimanja, vendar je bilo tudi prodanih nekaj bal po 54—56 Din za kg.

Francija: Tržišče je razmeroma zelo mirno in je prometa prav malo. Vkljub slabemu zanimanju in povpraševanju pa se cene drže in se je zadnji čas plačevalo po 47—49 Din za kg. Sicer pa je lanski pridelek že docela razprodan in je le težko, zlasti iz prve roke, najti še semtertja kako partijo.

Poljska: Z novim letom je tudi pri nas v hmeljski kupčiji zopet oživel zanimanje in povpraševanje. Sicer pa so se zaloge v prvi roki že močno skrčile in je sploh še na razpolago v prvi vrsti le slabše blago, za katero se plačuje 13—17 Din, dočim se za najboljše blago doseže 36 Din in iz druge roke izjemoma celo do 50 Din za kg. Kupuje se predvsem za inozemski račun.

Belgija: Razpoloženje na tržišču je razmeroma mirno in lanski pridelek notira Poperinghe 25 Din ter Alost 27 Din za kg. Vkljub mirnemu razpoloženju pa je zaključna tendenca čvrsta.

Anglija: Po praznikih je postalo zanimanje in povpraševanje živahnije in je kupčija močno oživila. Plačuje se po 13—57 Din za kg in sicer za Ia 56—57 Din, za IIa 45—51 Din, za IIIa 40—44 D, za IVa 31—34 Din, za Va 23—26 Din in za VIa 18 Din za kg, povprečna cena pa je nekako 39 Din. S cenami pa niso zadovoljni niti producenti niti kupci in se trži zaenkrat le slabše in cenejše blago, za najboljše pa ni povpraševanja. Sicer pa je bilo prometa precej. Za inozemske hmelje je zanimanje precej popustilo.

Amerika: Pri sicer nadalje mirnem razpoloženju je le nekaj več zanimanja in povpraševanja ter tudi prometa. Zato so tudi cene razmeroma čvrste, zlasti za boljše blago, ki se največ trži, dočim za slabše sploh ni zanimanja. Tako notira sedaj lanski pridelek 14—20 Din, predlanski 11—14 Din, letnik 1932 pa 9—11 Din in starejši letniki 6—8 Din, inozemski hmelj že zacarinarjen lanski 92—105 Din, predlanski 52—65 Din in letnik 32 ter starejši pa 21—44 Din za kg. Hme-

ljariji so postali zopet bolj nepopustljivi ter dosežejo že boljše cene; tako se plačuje sedaj iz prve roke za Oregon 8—12 Din, Jakima 9—11 Din in za drugovrstni Mendocino 7—8 Din za kg. Za inozemski hmelj pa je zanimanje nekoliko popustilo in je le razmeroma malo prometa. — Med hmeljariji se opaža močno gibanje za zaščito stanovskih interesov. Zahteva se omejitev nasadov, maksimiranje produkcije, določitev minimalnih cen in financiranje obiranja, skratka: zaježanje rentabilnosti. Zdi se pa, da bo iz vsega tega prišlo končno le do omejitve nasadov, ker ostalih zahtev še menda ne bo mogoče uresničiti.

Najvišje cene, plačane zadnji črt za 1 kg najboljšega hmelja raznih provenienc, so bile naslednje: Nemčija Hallertau 102 Din, Češkoslovaška Zatec 80 D, Anglija Golding 54 Din, Francija Alzaski 47 Din, Jugoslavija savinjski 36 Din, Poljska wolinijski 33 Din, Belgija Alost 26 Din, Amerika Oregon 20 Din. Vse cene na inozemskih trgih so preračunane po pariteti v Zürichu.

Splošno: Računa se, da potrebe izvoza še vedno niso krite in da bo kupčija še trajala.

*

Gospodarske zanimivosti.

Železo in jeklo. Gospodarsko stanje in kupna moč celega sveta se velikokrat presoja po tem, koliko porabi ves svetovni trg železa in jekla. To je nekako merilo za to, ali se bližamo boljšim gospodarskim časom, ali pa imamo pričakovati še slabših. Res je, da gre veliko železa tudi na račun priprave vojnega orožja in imamo zato tudi pri veliki porabi le slabe izgleda na boljšo bodočnost. Proizvodnja tako sirovega železa kakor tudi jekla je bila najnižja v letu 1932, nato pa se je tako proizvodnja kakor tudi poraba polagoma dvigala. Tako je porabila vsa Evropa v letu 1934 — 41.510.000 ton železa (to je 4.151.000 vagonov). Od tega je porabila največ Rusija, nato Nemčija, Francija in Anglija. Svetovna poraba železa pa je znašala v letu 1934 preko 6 milijonov vagonov (6.22). Kakor je bila poraba železa v letu 1934 za skoraj še enkrat večja kakor v

letu 1932, tako se je znatno povečala tudi poraba sirovega jekla, katerega je porabila Evropa v letu 1934 — 4.942.000 vagonov. Tu je na prvem mestu Nemčija, nato sledita Anglija in Rusija. Na celnem svetu pa so porabili v letu 1934 jekla za 8.100.000 vagonov. Iz teh številk moremo spoznati, kako velikega pomena je železo, koliko je že samo delavcev zaposlenih pri pridelavi, predelavi in izdelavi železa ter jekla. Zato pa tudi ni čudno, da se presoja splošno gospodarsko stanje po tem, koliko porabi železa in jekla.

Načrti za povzdigo kmetijstva v Nemčiji. V Nemčiji so začeli v zadnjem času z veliko vnošo delati na tem, da bi čim več neplodne in zamočvirjene zemlje napravili sposobno za pridelovanje raznih rastlin. Zato so izdelali načrt, kako bi osušili deloma pa tudi namakali okrog 20 milijonov hektarov sedaj neplodne zemlje. S tem bodo povišali pridelke, a zmanjšali tudi brezposelnost. Najpreje bodo brezposelni zaposleni pri osuševanju in namakanju, nato pa bodo dobili dela na zemljiščih, ki je sedaj neplodno tlo. Razen tega nameravajo komasirati še okrog 5 milijonov hektarov zdaj razdeljenih in raztrganih posestev. Tudi pri nas imamo zamočvirjeno in neplodno zemljo, tudi tu bi bilo treba pomisliti.

Sir za premog. Med Nemčijo in Avstrijo je sklenjena pogodba, po kateri izvozi Avstrija v Nemčijo 25—40 vagonov raznih vrst sira. Ker je povprečna cena za ta sir 2.50 do 2.56 šilingov, bodo dobili avstrijski in to predvsem tirolski in štajerski kmetje za sir 1 milijon šilingov ali okrog 8 milijonov dinarjev. Največ zaslug za ta izvoz ima zveza sirarskih zadrug alpskih dežel. Tudi za izvoz sira v Italijo in Francijo je ta zveza zadrug že poskrbela in bo za I. četrtletje letošnjega leta izvoženo v vsako od teh dveh držav po 20 vagonov sira.

Štajersko sadje v Vatikanu. Štajersko sadje je splošno znano vsled svoje izborne kakovosti in se more po tem meriti z vsakim sadjem, ki je uvoženo v Evropo iz prekomorskih dežel. Zato si je štajersko sadje iz avstrijskega dela Štajerske že osvojilo skoraj ves trg v notranjosti države. Znatne množine pa gredo tudi v inozemstvo, kjer mnogo naročajo štajersko sadje razni veliki

prekomorski parniki. Zelo zanimivo pa je, da je letos prvič naročil večje količine štajerskih jabolk tudi Vatikan. — Ker je naše sadje še boljše, kakor je na avstrijskem delu Štajerske, bi mogli s primerno organizacijo tudi m predvsem zalagati ves notranji trg s kakovostnim sadjem. Morali bi si pa znati pridobiti tudi trg v inozemstvu. Pa smo do sedaj več trgov izgubili kakor pa pridobili.

Vinska letina v Nemčiji. Kakor je bila pri nas vinska letina leta 1934 razmeroma slaba po količini, je bila v Nemčiji naravnost rekordna. Saj so pridelali v Nemčiji povprečno na hektar po 69 hl belega vina, v letu 1933 pa samo 36 hl. Rdečega vina so pridelali v Nemčiji lani povprečno po 95 hl, v letu 1933 pa samo 28 hl. Največji pridelek bri belem vinu je bil v pokrajini Mosel in Posaarje, kjer so pridelali po 100 hl vina na 1 hektarju. V Renski provinc so pridelali okrog 77 hl na ha. Največji pridelek rdečega vina je bil v Renski provinci, kjer je znašal lani celih 114 hl na 1 ha. Skupno so pridelali v Nemčiji v l. 1934 4.750.000 hl vina, v letu 1933 pa samo 1.800.000 hl vina. Zanimivo je primerjati naše cene s cenami v Nemčiji. Cena za belo grozdje je bila v jeseni povprečno 12.60 Mark za 100 kg (približno 225 Din). Najvišja cena za belo grozdje je bila 23 Mark za 100 kg (okrog 430 Din). Za mošt belega vina so plačevali v jeseni okrog 57 Mark za hektoliter (približno 1056 D). Za rdeče grozdje so plačevali 10 do 12.50 Mark za 100 kg (180 do 220 Din), za mošt za 20 do 25 Mark (360 do 450 Din).

Razna obvestila.

Marjagradec pri Laškem. Okrajni cestni odbor v Laškem se je na svoji seji dne 3. januarja izrekel, da se ugotovi prošnji občin Marjagradec in Sv. Lenart nad Laškim, da se občinska cesta Lahomno — Sv. Rupert nad Laškim, ki je bila prej okrajna, uvrsti med takozvane subvencionirane ceste glasom tozadevnih banovinskih uredbe Ker bo k vzdrževanju ceste prispevala banovna in okr. cestni odbor, bo mogoče to cesto zopet v boljšem stanju vzdrževati, kakor pa do sedaj, ko so jo oskrbovale same občine. Razbremenjeni pa bodo tudi občinski proračuni zgoraj omenjenih občin, ker

se bodo prispevki, določeni za ceste, porabili za popravila drugih občinskih potov in cest, katerih ima občina Marjagradec mnogo oskrbovati. — Šolski zakon, ki je sedaj veljaven, zahteva šletni šolski obisk. To pa je v hribovitih krajih, kakor so naši, marsikje težavno. Otroci, ki imajo čez uro daleč do šole, vrhu tega še po slabih potih, splošno ne morejo s 6. letom prirediti v šolo hoditi. Ko pa na kmetskih otrok izpolni 14. leto, ga nujno rabijo doma za lažja dela. Šolski odbor je začel zadnje čase ostro nastopati in kaznovati starše, ki ne pošiljajo v šolo otrok, kateri so stari 14 let, pa še ne hodijo 8 let v šolo. Gotovo je izobrazba potrebna in koristna zlasti za kmeta, vendar smo mnjenja, da se s samim kaznovanjem uspeh ne bo dosegel. Zelimo, da se to ostro postopanje nekoliko omili,

Cene in sejmska poročila.

Mariborski trg. Na mariborski trg v soboto dne 19. januarja so pripeljali 167 komadov zaklanih svinj. Svinjsko meso je bilo po 7—8 Din, slanina 11—12 Din. Krme ni bilo. Kmetje so pripeljali 10 vozov krompirja po 0.50—0.75, 21 vreč čebule, 0.75—1, česen 5—6, zelje glava 1—2, kislo zelje 3, kisla repa 1.50—2, radič 1 kg 10—12. Cene sadju in žitu so ostale od zadnjih neizpremenjene. Mleko 1.50—1.75, surovo maslo 24, jajca 0.60—0.75. Prinesli so 203 kokoši po 18 do 25, 238 piščancev po 20 do 50, 5 gosi po 35 do 40, 23 puranov po 30 do 65, 3 race po 15 do 18 Din, 18 domačih zajcev po 5—25 Din.

Mariborski svinjski sejem 18. 1. 1935. Pripeljanih je bilo 65 svinj. Prodajali so se prasci 7—9 tednov stari po 85—120 Din, 3—4 mesece stari po 140—160 Din, 5—7 mesecev stari po 220—250 Din, 8—10 mesecev stari po 300 do 360 Din, enoletni po 500—650 Din, 1 kg žive teže 4—5, 1 kg mrtve teže po 6.50—8.50 Din. Vsega skupaj je bilo prodanih 39 svinj.

*

Mesne cene v Mariboru. Volovsko meso prve vrste 8—10 Din, druge vrste 6—8 Din, meso od bikov, krav in telic 4—6, telečje meso prve vrste 10—12 Din, druge vrste 4—6 Din, svinjsko meso sveže 8—12 Din za 1 kg.